

ÓBUDAI EGYETEM
ÓBUDA UNIVERSITY

DOKTORI (PHD) ÉRTEKEZÉS TÉZISFÜZETE

SÁRI SZABOLCS

Pályakezdő tisztek követelményrendszere, a múlt, jelen, jövő kihívásainak tükrében

Témavezető: Prof. Dr. Rajnai Zoltán

Tartalomjegyzék

1	Summary	3
2	A kutatás előzményei	4
3	Célkitűzések	5
4	Vizsgálati módszerek	5
5	Új tudományos eredmények.....	6
6	Az eredmények hasznosítási lehetősége	7
7	Irodalmi hivatkozások listája/ Irodalomjegyzék	8
8	Publikációk	8
8.1	A tézispontokhoz kapcsolódó tudományos közlemények	8

1 Summary

The subject of my thesis is the analysis, evaluation and development of the requirements for junior officers in line with social and military needs.

I have chosen this research topic because of my responsibilities, which have brought me into constant contact with this field since 2013, as a former Deputy Commander. Then acting Commander of the organization, which is responsible for general military training and for many aspects of military socialization as part of the learning process in the development of future military leaders.

Recent times have only made the issue more topical. The defense of the country is a fundamentally based on military force. The quality of the armed forces and the effectiveness of their operation depend largely on the preparedness, knowledge and leadership of the officers. Their training and preparation is the first step towards becoming an excellent officer. The starting point for training is to define the requirements for the performance of their duties and the expectations of the future.

The biggest dilemma is to match the leadership's expectations with the challenges of the current and future operational environment. In my research, I looked for the systemic context and solutions to this key issue.

My research topic is a closely related to military and security science. Therefore, in my thesis, I will extend the investigation to the integration and the areas of interface with military science, and finally, I will place the understanding of possible disharmonies in the chosen fields in the context of past-present-future relations, the necessary competences and the preparation.

In my thesis, I conducted secondary research by collecting and processing Hungarian and international sources in order to understand the requirements of junior officers, and I conducted primary research by interviewing Hungarian experts based on the evaluation and systematization of the results of the literature.

2 A kutatás előzményei

Az értekezésem témája a pályakezdő tisztekkel szemben támasztott követelmények elemzése, értékelése és a társadalmi és katonai igényeknek megfelelő fejlesztése.

Azért választottam ezt a kutatási témát, mert feladatkörömből adódóan 2013 óta folyamatosan találkozom ezzel a szakterülettel, mint annak a szervezetnek a korábbi parancsnokhelyettese, később megbízott, majd kinevezett parancsnoka, aki felelős az általános katonai kiképzésért, valamint a tanulási folyamat részét képező katonai szocializáció számos részterületéért a jövő katonai vezetőinek előmenetelében.

Az elmúlt időszak csak aktuálisabbá tette a téma jelentőségét. Az ország védelme alapvetően a katonai erőn alapszik. A haderő színvonala, működésének hatékonysága sokban függ a tisztikar felkészültségétől, tudásától, vezetői attitűdjétől. A kiváló tisztté válásuk első állomása a kiképzésük és felkészítésük. A képzés kiindulópontja, hogy meghatározzuk a feladatvégzéshez szükséges követelményeket, a jövő elvárásait.

A most tanulmányaikat folytató honvéd tisztjelöltek, később a jövő katonai vezetői, tábormokai fontos szereplői lesznek a Magyar Honvédségben megkezdett modernizációs folyamatoknak, ezért felkészültségük növelése központi kérdés. Jelenleg paradigmaváltás előtt áll a Magyar Honvédség, többek között ismét előtérbe kerül a nehéz fegyverzettel ellátott alakulatok jelentősége, valamint teljesen új fegyverrendszerek kerülnek bevezetésre.

A folyamatok sajátossága, hogy nehéz átállni egy teljesen más gondolkodásmódra. Már a kiválasztásnál fontos szerepe van az alapképességeknek, és nem biztos, hogy mindenki rendelkezik azokkal a kulcskompetenciákkal, amelyek szilárd bástyái, alapjai lehetnek egy mélyreható innovációs folyamat véghezvitelének.

A megváltoztatott szolgálati rendszer, világosabban fogalmazva a megnövekedett szolgálati idő is generálja, a más területekre történő átképzés követelményét, valamint egy új alapokon nyugvó szolgálati kultúra kialakítását, a felhalmozott értékeink megerősítését.

A legnagyobb dilemma az, hogy a megrendelő elvárásai összhangban legyenek a jelenlegi és jövőbeni műveleti környezet kihívásaival. Ennek a kulcsfontosságú kérdésnek a rendszerközpontú összefüggéseit, a megoldásait kerestem a kutatásaim során.

3 Célkitűzések

A tudományos probléma többek között az, hogy nem mindig sikerül a pályakezdő vezetőállományt jól felkészíteni, mert a felkészítés nem alkalmazkodik a gyorsan változó gyakorlati igényekhez. Ezt az ellentmondást azonban nem negatív vonatkozásban kell kezelni, hanem visszacsatolásként, amely rámutathat a probléma gyökerére, és ezért előremutató felvetésként lehet értelmezni.

A kutatási témám szorosan a hadtudományhoz és a biztonságstudományhoz kapcsolódik.

Ezért az értekezésemben az integrációra, a hadtudománnyal összefüggésbe hozható kapcsolódási területekre terjesztem ki a vizsgálódást, majd végül a választott területek lehetséges diszharmóniáinak megértését a múlt–jelen–jövő viszonyrendszerébe helyezem, a szükséges kompetenciák és a felkészítés kontextusában.

Továbbá a biztonságstudomány multidiszciplináris jellege segíthet felszínre hozni akár a jövő fiatal vezetőinek a lehetséges műveleti környezetét, legfontosabb jövőbeni elérendő alapkompenciáit.

Fel kell tennünk a kérdést: ismertek-e a vezetői követelmények, és milyen időtávra kell meghatározni a szükséges elvárásokat?

A kompetenciák hiteles elemzéshez mindig szükség van objektív mérőszámokra, ellenőrizhető eredményekre. Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy az elvárások a pályakezdő kollegákkal szemben állandóan változnak.

4 Vizsgálati módszerek

Értekezésemben a pályakezdő tisztekkel szemben támasztott követelmények megismerése érdekében a magyar és a nemzetközi források gyűjtésével, feldolgozásával szekunder kutatást folytattam, valamint a szakirodalmi források eredményeinek értékelése, rendszerezése alapján a hazai szakemberek megkérdezésével primer kutatást végeztem.

A kutatási folyamat központi kérdése a múlt–jelen–jövő összefüggéseinek a vizsgálata, kiegészítve a saját tapasztalatokkal. A történelmi korok vizsgálata azért meghatározó ebben a témában, mert ez igazolja az állítást: a tudás folyamatosan fejlődő.

Értekezésem elkészítése során elsődlegesen az induktív kutatási eljárást alkalmaztam. A valóságból – az empiriából – kiindulva vizsgálom, hogy a korábbi időszakban kialakított, de

még érvényben lévő és elfogadott vezetői kompetenciák milyen hatással vannak egymásra és következtetéseket vonok le, törvényszerűségeket állapítok meg.

Ezután az összegyűjtött adatok analizálásával, és az összefüggés-feltáró módszerrel jutok el azokhoz az objektív tényekhez, amelyek hozzájárulhatnak a felvetett problémák megértéséhez, következtetések levonásához és az alkalmazható megoldási javaslatok kidolgozásához.

Emellett – többnyire a deduktív kutatás módszerével – a már meglévő törvényszerűségek, a jogi háttér, a történelmi alapokon nyugvó hagyományok, valamint a nemzetközi tapasztalatok elemzése során jutok olyan hasznos eredményekhez, amelyek alkalmazhatóak lehetnek a gyakorlati felkészítésben.

Az értekezésem egyik célja, felhívni az érintett szereplők figyelmét a jelenlegi követelményrendszer-elemek összehangolásának, valamint korszerűsítésének a szükségességére.

5 Új tudományos eredmények

1. Vizsgáltam és azonosítottam a pályakezdő tisztekkel szemben támasztott követelményeket és a végzendő feladataikat napjaink kihívásainak tükrében, amelyekre építve a vezetői elvárások kialakítására, egy követelmény- és kompetencia-gyűjteményt állítottam össze. (1. 2. 8. publikáció)
2. Elemeztem a környezetet, amelyben a katonai vezető felkészítése történik és azonosítottam annak a vezetői eredményességhez szükséges elemeit, hogy az elvárható kompetenciákat tartalmazó követelményrendszert és azokat befolyásoló környezeti elemeket. Összeállítottam egy új, a katonai vezetői kompetenciákat befolyásoló környezeti tényezők folyamatábráját. (1. 2. 4. 7. publikáció)
3. A nemzetközi vezetői gyakorlatot elemezve azonosítottam a vezetői tevékenység és a környezet egymásra hatását és erre épülően egy vezetői kompetenciák és nemzetközi környezet összefüggéstáblát állítottam össze a döntéstámogatás segítésére. (2. 3. 8. publikáció)
4. A katonai képzés követelményeit, annak rendszerjellegét vizsgálva, valamint összevetve a megrendelői elvárásokkal, igazoltam, hogy ezek között ellentmondások, átfedések vannak, és javaslatot tettem egy a szinergiát erősítő felkészítési rendszer követelményeinek általános tartalmára, formájára, időkereteire. (3. 5. 6. 10. publikáció)

5. Modellt állítottam össze a követelményeknek megfelelő, a felkészítésben résztvevők közötti feladatmegosztásra, az együttműködés jelentőségét kiemelve. (6. publikáció)

6 Az eredmények hasznosítási lehetősége

A kutatás eredményei több területen is hasznosíthatók. Az értekezés jelentős mennyiségű magyar és nemzetközi szakirodalmat tár fel és szintetizál. Egy könnyen alkalmazható és adaptálható értelmezési keretet és eszközkészletet biztosít a felhasználók és a felkészítésben résztvevők számára.

A kutatás eredményei felhasználhatók az általános katonai felkészítés területén, az elemzett problémás területek javításaihoz, harmonizálásához. A tudományos eredmények, elemzések, módszerek hasznos információkat tartalmaznak az általános katonai felkészítés területén dolgozó szakembereknek, kiképzőknek. Különösen azoknak, akik most és a jövőben a pályakezdő tisztek, altisztek felkészítésében fognak részt venni, továbbá háttér információként szolgálnak katonai vezetőknek, valamint más katonai szervezetek és intézmények munkatársai számára a jelenlegi helyzet megismerésére.

Segítséget adhat a Követelményrendszer összeállításában. Hozzájárulhat a tisztképzés filozófiai alapjai és rendszere alapelgondolásainak megalapozásához.

Az értekezés kutatási eredményei felhasználhatók oktatási célokra, a felsőoktatásban (BSc és MSc) a hadtudományi képzések területén.

Új kutatási irányokat azonosítottam be a kutatáshoz kapcsolódó szakirodalom és gyakorlati tapasztalatok feldolgozása során, amelyek a következők:

- Az oktatás és a kapcsolódó szervezetek feladatrendszere összefüggéseinek a vizsgálata.
- Naprakész szakirodalom-gyűjtemény összeállítása a pályakezdő tisztek vezetői felkészítésére.

Javaslom a hivatásos, a szerződéses és tartalékos tisztek, valamint altisztek követelményrendszerének együttes vizsgálatát.

7 Irodalmi hivatkozások listája/ Irodalomjegyzék

1. PERJÉS Géza: Tiszt Képzés. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2020. p. 134., pp. 155-157.
2. DAMÓ Elemér: Milyen Legyen a honvédtiszt. Tanulmány, 2011. p. 23., pp. 129-132.
3. BLANCHARD, Ken: Vezetés magasabb szinten. Budapest, HVG Kiadó Zrt., 2010. p. 14., p. 17., p. 119.

8 Publikációk

8.1 A tézispontokhoz kapcsolódó tudományos közlemények

1. SÁRI Szabolcs: Fialat vezetőkkel, pályakezdő tisztekkel szemben támasztott követelményeket befolyásoló tényezők. Hadtudományi Szemle, 2017/3. sz. pp. 602–612.
2. SÁRI Szabolcs: Az interkulturális nevelés kihívásai a XXI. században. Hadtudományi Szemle, 2018/1. sz. pp. 373–383.
3. SÁRI Szabolcs: Válságreagáló műveletek, társadalomtudomány, vezetői kompetenciák. Hadtudományi Szemle, 2018/2. sz. pp. 202–212.
4. SÁRI Szabolcs: Gondolatok a pályakezdő tisztek felkészítése kapcsán. Honvédségi Szemle, 2019/4. sz. pp. 90–97.
5. SÁRI Szabolcs: Kulcskompetenciák, pályakezdő tisztek. Hadtudományi Szemle, 2019/2. sz. pp. 149–158.
6. SÁRI Szabolcs: A katonai felkészítés nemzetközi tapasztalatai. Honvédségi Szemle, 2019/6. sz. pp. 72–80.
7. SÁRI Szabolcs: Pályakezdő tisztek. In: BARÁTH Noémi Emőke – PATÓ Viktória Lilla (szerk.): A Haza Szolgálatában. Doktoranduszok Országos Szövetsége, Budapest, 2019. pp. 63–71. ISBN 978-615-5586-63-7; Online kötet ISBN 978-615-5586-64-4
8. SÁRI Szabolcs: Nem háborús katonai műveletek, vezetői attitűdök. In: KOVÁCS Petra – POLLÁK Orsolya Luca (szerk.): A Hadtudomány és a 21. század 2020. Doktoranduszok Országos Szövetsége, Hadtudományi Osztály, Budapest, 2020. pp. 285–300. ISSN-2498-5228
9. SÁRI Szabolcs: Military History, Selection, Competencies. Hadtudományi Szemle, 2020/1. sz. pp. 181–191.
10. SÁRI Szabolcs: Pályakezdő tisztek kompetenciái. In: POHL Árpád (szerk.): Biztonság és honvédelem. Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2020. pp. 87–106.